

ÜLEVAADE

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013

Tegevuskava ja kulude kalkulatsioon 3. tegevusaasta I poolaasta perioodiks 01.09.2012 – 28.02.2013

Tegevuskava

1. TEHNILINE ABI.

1.1. Tehniline teostus, projektijuht.

Projektijuhi ülesandeid täidab töölepingu alusel projektijuht Aivar Raudmets.

Osa vajalikest dokumendihalduse toimingutest täidab käsunduslepingu alusel Anne Võhandu.

1.2. Koolitajate koolitus.

Koolitajate koolituse raames toimub **05.-06. jaanuar 2013.a.** 2-päevane seminar **Olustveres, Olustvere TMK-s**. Kokku toimub loenguid ja ettekandeid **12** tunni ulatuses, mille eest makstakse lektoritasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) vastavalt programmi 2. aasta eelarvele.

Põhilised teemad:

Mesindusalaseid loenguid kokku 5 tundi: Mesilashaiguste seirest (Lektor Arvi Raie – 1tundi), Taimekasvatus ja mesindus (Lektor täpsustamisel), Tõuaretusest (Lektor Aimar Lauge – 1tundi), Mesilaspere bioloogia õpetamine (Marje ja Jaak Riis – 2tundi) (*Lektorid ja teemad võivad muutuda*)

Andragoogika (7tundi) (Lektor Kristiina Krabi)

Koolituse täpne kava selgub hiljemalt 15.detsembriks 2012.a.

Meetme 1.2 Koolitajate koolitus eesmärgiks on kasutada koolitajaid piirkondlikes ühendustes toimuvate õppepäevade lektoritena. Koolitajate koolitusel koolitatakse kuni 25 inimest, kellest Mesindusprogrammi lõppeesmärgina moodustub vähemalt 15-liikmeline koolitajate aktiiv, vastavalt 1.aasta I poolaastal väljatöötatud Mesinike koolitajate koolituse läbimise kriteeriumitele.

1.3. Vabariiklikud seminarid ja teabepäevad

Mesindusprogrammi 3. aasta I poolaastal on plaanis korraldada 3 vabariiklikku teabepäeva 16 tunni ulatuses, mille eest makstakse lektoritasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) vastavalt programmi 3. aasta eelarvele.

Teabepäevad toimuvad järgnevalt:

24. ja 25. novembril 2012.a. kahe-päevane sügisene vabariiklik mesinike teabepäev **Jänedal** mõlemal päeval algusega kell 10.00. Loengute maht kokku on **9** tundi.

Teemad: *täpsustamisel*

Mesinduspäeva täpne kava selgub hiljemalt 24.oktoobriks 2012.a.

16. veebruar 2012.a. toimub üks vabariiklik mesinike teabepäev **Põltsamaal** (Põltsamaa Ametikoolis). Loengute maht kokku 7 tundi.

Mesinduspäeva täpne aeg ja kava selgub hiljemalt detsembriks 2012.a.

Üks Vabariiklik mesinike teabepäev toimub 3.aasta II poolaasta suvel.

1.4. Kohalikes mesinike ühendustes õppepäevad.

Mesindusprogrammi 2010–2013 raames 3. aasta I poolaastal on kavandatud mesinike seltsidest (kokku 13 seltsi) laekunud ettepanekute alusel kokku **33** mesinike teabe- ja õppepäeva, teabeõhtut või mesinduskursuse õppust lektoritele mesindusprogrammist tasustatavaid tunde orienteeruva mahuga kokku **75 tundi**, kus esineb **23** erinevat kogenud koolitajat, mesinikku, spetsialisti ja mesindusõpetajat. Lektorite tunnitasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) tasutakse vastavalt programmi 3. aasta eelarvele.

Vastavalt koostatud kavale toimuvad 3. programmiaasta I poolaastal järgmised piirkondlikud ja kohalikud mesindusõppused, -loengud ja teabepäevad:

Mesindusprogrammi koolitajate koolituse meetme 1.2. eesmärgiks on kasutada koolitajaid piirkondlikes ühendustes toimuvate õppepäevade lektoritena. Seetõttu on allpool lisatud ka need mesindusloengud, mis küll programmi poolt otsesest (rahalist) toetust ei saa, kuid programm saab võimaluste piires kohalikke ühendusi aidata lektorite leidmisel.

Harjumaa

1.4.1. Jüri Kihelkonna Mesinduse Seltsi korraldusel toimub Rae vallas, Jüri alevikus, Jüri kultuurikeskuses algusega kell 18.00 järgmised mesinike õppe- ja teabeõhtud (korraldaja Leili Otsa):

- 25.09.2012 Lestatõrje erinevad meetodid, hilissügisene lestatõrje, vajalikest töödest mesilas oktoobri kuus.
Lektor Eha Metsallik (toetab mesindusprogramm)
Kokkuvõte septembrikuisest tegevusest mesilas.
Lektor Leili Otsa (ei saa toetust mesindusprogrammist)
- 30.10.2012 *Kokkuvõte oktoobrikuisest tegevusest mesilas. Mee käitlemine, säilitamine, sulatamine*
Lektor Leili Otsa (ei saa toetust mesindusprogrammist)
Nõuded meepurgi siltidele, nõuded mee müügil
Lektor Olev Raid (ei saa toetust mesindusprogrammist)
- 27.11.2012 Mesindamine kombineerituna lamavtarud ja korpustarudega
Lektor Eha Metsallik (toetab mesindusprogramm)
- 18.12.2012 *Mesilasvahast küünalde ja kärjeküünalde valmistamine. Mesilasvahast jõulukaunistused. Kärje ja vahaküünalde näidised. Jõulupärased meepakendid*
Lektor Leili Otsa (võimalusel toetab mesindusprogramm)
- 29.01.2013 Perede hooldus peale puhastuslendu mesilastarudes
Lektor Eha Metsallik (toetab mesindusprogramm)
- 26.02.2013 *Emade kasvatamise praktilisi kogemusi Nico süsteemiga*
Lektor Leili Otsa (ei saa toetust mesindusprogrammist)
Emade kasvatamine (täpsustamisel)
Lektor täpsustamisel (ei saa toetust mesindusprogrammist)

1.4.2. Keila Aiandus- ja Mesindusseltsi korraldusel toimub Keilas Ohtu tee 5 II korruse saalis algusega kell 10.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Aivi Jakobson):

- 22.09.2012 Kokkuvõtted möödunud hooajast. Hetkeolukord mesilas.
Sügisene mesilasperede koondamine

- 09.02.2013 Lektor Mai Endla (toetab mesindusprogramm)
Mesilasperede talvitumine, puhastuslend. Mesilasperede ümbertõstmise, põhjade puhastamine, inventari desinfitseerimine. Sülemlemine. Emade väljavahetamine
Lektor Mai Endla (toetab mesindusprogramm)

1.4.3. Tallinna Mesinike Ühistu korraldusel toimuvad Tallinnas, Ehitajate tee 5 VII-315, algusega kell 17.30 järgmised mesinike õppe- ja teabeõhtud (korraldaja Uku Pihlak):

- 11.09.2012 *Söötmisest ja talveks valmistumisest*
Lektor Uku Pihlak (ei saa toetust mesindusprogrammist)
- 09.10.2012 *Kokkuvõtted hooajast. Mee degusteerimine.*
Lektor Uku Pihlak (ei saa toetust mesindusprogrammist)
- 13.11.2012 Mida arutatakse ja kuhu on jõutud Olustvere ümarlual moodustatud töögruppides.
Lektor Marje Riis (toetab mesindusprogramm)
- 11.12.2012 *Mullusuvistest õppereisidest ja mis on kavas.*
Lektor Marianne Rosenfeld (ei saa toetust mesindusprogrammist)
- 08.01.2013 Talvitumise kvaliteedi hindamine
Lektor Aleksander Kilk (toetab mesindusprogramm)
- 12.02.2013 Varakevadistest talvekahjude minimeerimise võimalustest
Lektor Sergei Kozlov (toetab mesindusprogramm)

Hiiumaa

1.4.4. Hiiumaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Hiiumaal, Käina Kultuurikeskuses algusega kell 10.00. järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Uku Pihlak):

- 17.11.2012 Mesilaste kollaps. Kas ka Hiiumaal?
Lektor Jüri Rebane ja Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)
- 16.02.2013 Mesilasperede talvitumise kvaliteedi hindamise ja talvekadude minimeerimise võimalustest
Lektor Mati Haabel ja Uku Pihlak (toetab mesindusprogramm)

Ida-Virumaa

1.4.5. Ida-Viru Mummu Seltsi korraldusel toimub algusega kell 10.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Heiki Roots):

- 08.12.2012 Asukoht: täpsustamisel
Ülevaade suviselt ja sügisestelt vabariiklikelt mesinike teabepäevadelt.
Lektor Eret Laht (toetab mesindusprogramm)
- 12.01.2013 Asukoht: täpsustamisel
Mesindamine-äraelamise võimalus (vene keeles)
Lektor Maire Valtin (toetab mesindusprogramm)

Jõgevamaa

1.4.6. Põltsamaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Ain Seeder):

- 13.10.2012 Põltsamaal, J.Kuperjanovi 1, Põltsamaa Kultuurikeskuses algusega kell 10.00.
Teemad: Eduka müügi saladused.
Lektor Kalvi Sepp TTÜ Kõrgem Majanduskool (toetab mesindusprogramm)
Itaalia Bologna piirkonna mesindusest. Lektor Jüri Lugus (pildid ja film) (ei saa toetust mesindusprogrammist)
- 10.11.2012 Mesilaste söötmine, erinevad söödad, nende koostis ja majanduslik arvestus.
Lektor Aivo Sildnik (toetab mesindusprogramm)
Kuidas toimetada hetkel mesilastega
Lektor Jüri Lugus (ei saa toetust mesindusprogrammist)

09.02.2013 Mesilasvaha - küünalde valmistamine praktiline õppus. Lektor A. Gailit (ei saa toetust mesindusprogrammist)

Lääne-Virumaa

1.4.7. Lääne-Virumaa Mesinike Seltsi korraldusel toimub toimub Lääne-Virumaal Roelas algusega kell 11.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (täpsem info ja registreerimine Aili Taal 50 987 34):

09.02.2013 Mahemesindusega alustamine; Leader meetme võimalused ettevõtjatele.
Lektor Tõnis ja Aili Taal (toetab mesindusprogramm)

Raplamaa

1.4.8. Raplamaa Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Viktor Reino 56569013):

28.10.2012 Raplamaal Kehtna vallas Saunakülas Valtu Jahimeeste Seltsi jahimajas
Mesilaste haigused ja nende tõrje
Lektor: Aado Oherd (toetab mesindusprogramm)

27.01.2013 Raplamaal Kehtna vallas Saunakülas Valtu Jahimeeste Seltsi jahimajas
Mee käitlemine, turustamine ja toidu ja veterinaarameti nõuded
Lektor: Arvi Raie (toetab mesindusprogramm)

Saaremaa

1.4.9. Saare Mesinike Ühingu korraldusel toimub Kuressaares Garnisoni 16 Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumi ruumides algusega kell 10.00 järgmine mesinike õppe- ja teabepäev (korraldaja Arnold Lokna):

20.10.2012 EL. toetused ja nõuded, ning bürokraatia sellega seoses.
Lektor Aado Oherd – (toetab mesindusprogramm)

Tartumaa

1.4.10. Elva Mesinike Seltsi korraldusel toimuvad Elvas, Pargi tn.34, algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Tõnu Hiimäe):

20.10.2012 Sügisesed tööd mesilas. Perede lõplik koondamine. Taruvaik ja taruvaigu kogumine.
Lektor Tõnu Hiimäe (toetab mesindusprogramm)

09.02.2013 Talvised tööd mesilas. Ärritajad - nälg peres. Korjemaa mitmekesistamine. Milliste võtetega saab meetoodangut suurendada.
Lektor Tõnu Hiimäe (toetab mesindusprogramm)

1.4.11. Tartu Mesindusseltsi korraldusel toimuvad algusega kell 17.00 järgmised mesinike õppe- ja teabeõhtud (korraldajad Eesti Kutseliste Mesinike Ühing ja Tartumaa Mesinike Selts):

03.10.2012 *Asukoht: täpsustamisel*
Varroatoosi ravi, jt. haigused mesilas.
Lektor Aado Oherd (toetab mesindusprogramm)

11.01.2012 *Asukoht: täpsustamisel*
Kokkuvõtted 2012 mesindusaastast ja ettevalmistused 2013 aastaks. Mesindus uudised laia maailmast. Mesindus korpustarudega.
Lektor *täpsustamisel* (toetab mesindusprogramm)

Viljandimaa

1.4.12. Karksi-Nuia Aianduse ja Mesinduse Selts korraldab meefestivali raames mesinduspäeva 08.09.2012.a. algusega kell 10.30 Karksi Valla Kultuurikeskuse I korrusel sinises saalis loengud järgmistel teemadel (korraldaja Leili Nael):

Kohtumise põllumajandusminister Helir-Valdor Seedriga

Mesilaste haigused. Mesilashaiguste seire. Lektor Arvi Raie (toetab mesindusprogramm)

Meesaaduste tootmine ja mee kvaliteet. Lektor Anna Aunap (toetab mesindusprogramm)

Mesinduse olukorrast Eestis. Tootmine ja turustamine. Lektor Aleksander Kilk (toetab mesindusprogramm)

Mesilased ja keskkond. Eesti Mesinduse Seltsi ajaloost. Lektor Antu Rohtla (toetab mesindusprogramm)

Vanemaaja mesindus Karula rahvuspargis. Võimalik näha mesindust pakktarust raamtaruni. Lektor Mati Urbanik (toetab mesindusprogramm)

Ülevaade Mesinike Liidu tegevusest. Jooksvad küsimused. Marianne Rosenfeld – Eesti Mesinike Liidu tegevjuht (ei saa toetust mesindusprogrammist)

1.4.13. Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi korraldusel toimuvad algusega kell 10.00 järgmised mesinike õppe- ja teabepäevad (korraldaja Antu Rohtla):

06.10.2012 Karksi vald, Polli-Järve talu mesilas

Mesilaspere valmistub talvitumiseks

Lektor: Antu Rohtla (toetab mesindusprogramm)

09.02.2013 Karksi-Nuia, Viljandi mnt 2a, kauplus Kadri II korrus

Talvised tööd mesilas

Lektor: Antu Rohtla (toetab mesindusprogramm)

Mesinduskursused

1.4.14. Mesinduskursuse 2012-2013 a Hobimesiniku aastaring raames toimuvad Põhja-Viljandimaal Suure-Jaani vallas Ülde külas Põllussaare talus algusega kell 10.00 järgmised mesinduse õppepäevad (korraldaja Jaak Riis – **GRUPP ON KOMPLEKTEERITUD**):

08.09.2012 Hobimesiniku aastaring 4.õppepäev

Teoreetiline ja praktiline õpe järgmistel teemadel: Vaha omadused, vaha sulatamine. Mesilaspere talveks ettevalmistamine. Varroatoos ja varroatoosi tõrje. Mesila tasuvus. Seadusandlus ja mesindus.

Lektorid: Jaak Riis ja Marje Riis (toetab mesindusprogramm)

Õppepäevade teemade ja lektorite valikus võib ette tulla muudatusi. Muudatustest tuleb ette teatada hiljemalt 2 nädalat enne õppepäeva toimumist Eesti mesindusprogrammi projektijuhile, e-mail: mesindusprogramm@gmail.com või telefon 53414067).

1.5. Mesinike teavitamine.

Mesindusprogrammi 3.aasta I poolaasta teabelevitöö toimetamist ja trükiettevalmistust korraldab Katrin Linask, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töölepingu alusel. Teabelevitööd koordineerib mesindusprogrammi projektijuht.

Praktilise teabelevitööga tegeleb käsunduslepingu alusel Ine Leinuste.

Mesindusprogrammi 3. aasta I poolaasta jooksul on kavandatud kolme Mesinik-lehe koostamine, trükkimine ja posti teel ning mesindusõppustel levitamine. Infoleht „Mesinik“ ilmub värvi trükis, B5 formaadis, 16 leheküljelisena. Kuna eelnevaga seoses on trükkimise kulud kallimad, siis vastavalt võimalustele ja vajadusele jagatakse need Eesti Mesindusprogrammi ja Eesti Mesinike Liidu vahel, mille erinevaid võimalusi kaalutakse.

Jooksva töö käigus koostatakse ja trükitakse või paljundatakse jaotusmaterjalidena mesindusõppustel levitatavaid mesindusalaseid teabematerjale.

3.aasta I poolaasta kahe väikestrukise sisu on täpsustamisel. Arutamisel on trükis: mesilaste korjebaasist.

Samas tuleb sügistalvist hooaega kasutada 3. aasta II poolaastal ilmuva kahe väikestrukise ettevalmistamiseks, millest üks võimalik on varroatoosialane trükis ja teine on täpsustamisel.

Erialase kirjanduse ja teabematerjalide osas tellitakse I poolaastal teistest riikidest mesindusalaseid ajakirju (näiteks: American Bee Journal, Ptšelovodstvo, Paseka Rossii) 2013 aastaks ning vastavalt võimalustele ja kogutud informatsioonile ka teistes maades ilmunud teabematerjale.

Erialase kirjandusest ja teabematerjalidest koostatakse huvipakkuvamate artiklite kohta lühikesed refereeringud, arvestades seejuures vastavust autoriõigustega. Lühikokkuvõtted avaldatakse nõuetekohaselt mesinik-lehtedes ja programmi veebilehel, kuhu lisatakse vastav märke ilmunud perioodika kohta ning selle kohta, et kõikide ostetud ajakirjadega on võimalik tutvuda EML kontoris kohapeal. Mesindusprogrammi 3.aasta jooksul tellitakse ajakirja American Bee Journal ka veebi versioonis.

1.6. Teabelevivõrgustiku toimimiskulud.

Mesindusprogrammi 2010–2013 3. aasta I poolaastal juhib Mesindusprogrammi tegevuste teabelevi ja internetis kajastamist FIE Urmas Verlin, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel.

Mesindusprogrammi 2010–2013 3. aasta I poolaastal edastatakse mesindusprogrammialast informatsiooni veebilehe www.mesindusprogramm.eu kaudu, mis on registreeritud Urmas Verlin nimele, kuid Lepingu lõppedes läheb domeen koos sellel oleva materjaliga üle mesindusprogrammi vastutava täitja käsutusse.

Veebilehe www.mesindusprogramm.eu eesmärgiks on mesindusprogrammiga seonduva informatsiooni ja teabelevi kajastamine veebis ning kättesaadavus erinevatele mesindusteemalistele veebilehtedele. Mesindusprogrammi veebilehe edasiarendamisel tuleb silmas pidada selle võimalikult lihtsat ülesehitust ja informatsioon kergesti leitavust.

3.aasta I poolaastal on plaanis:

- Veebi-lehe edasiarendamine (täpsem kava selgub töö käigus ja lähtub hetke vajadustest), kusjuures püütakse konsentreeruda rohkem sisule.
- Jätkata 1.aasta II poolaastal ostetud kahe elektroonilise tarukaalu näitude edastamist mesindusprogrammi veebilehel.

1.7. Test- ja vaatlusmesilad.

Mesindusprogrammi 2010-2013 3. aasta I poolaastal on kavas jätkata sügis-talvisel perioodil tarukaalu näitude ja ilmavaatluste põhinäitajate fikseerimist 4 test- ja vaatlusmesila baasil Eesti erinevates piirkondades.

Vastavalt 3. aasta I poolaastal sõlmitud töövõtulepingutele on sellised läbi-aasta toimivad vaatlusmesilad Tartumaal (Janek Saarepuu), Viljandimaal (Antu Rohtla), Harjumaal (Ülo Lippa) ja Lääne-Virumaa (Mart Kullamaa). *Üle nelja läbiaasta vaatlusmesila ei ole mesindusprogrammil võimalik rahastada.*

Lisaks neljale läbi aasta toimivale vaatlusmesilale on II poolaastal plaanis võtta kasutusele veel vähemalt 11 test- ja vaatlusmesilat Eesti erinevates piirkondades.

Kokku vähemalt 15 vaatlusmesilate võrgustiku toimimise tulemusel paraneb mesinike informeeritus ja teadlikkus mesilaste korjetingimuste muutlikkusest, mis loob võimalused tulemuslikumalt mesindada ja saada suuremaid meesaake.

Vaatlusi viivad läbi kogemustega mesinikud, kes tegid seda tööd juba eelmistel perioodidel. Samas on antud perioodil plaanis kaasata test- ja vaatlusmesilate võrgustikku ka nooremaid mesinikke, et meede 1.7 oleks jätkusuutlik.

1.8. Piirkondlik mesilashaiguste seire.

Mesilashaiguste seiretegevust Eesti ulatuses ja mesinike teavitamist ning juhendamist mesilashaiguste vältimiseks või tõrjel juhib veterinaararst FIE Arvi Raie, kes tegutseb mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel. Meetme 1.8 juht konsulteerib ka mesinikke mesilashaiguste küsimuses. Selle kohta on vastav informatsioon programmi veebilehel.

Meetme 1.8 juhile on arvestatud ka transpordikulu, mille sisse kuuluvad lektorilähetused, proovide võtmised ja laborisse toimetamised, mesilate külastamised haiguste seireks (mesila-labor-mesila) ning kõik sõidud haiguste seire korraldamiseks.

Teabematerjalid, analüüsid, muud kulud on jagatud poolaastate vahel proportsionaalselt pooleks. Selle kulurea rahaliste vahendite kasutamine I poolaastal otsustatakse jooksvalt lähtudes selles ajavahemikus tekkivatest vajadustest (sh küsimustiku koostamisel ja levitamisel ning analüüside ja ülevaadete tegemisel ameerika haudmemädaniku uuringute kohta). Kasutamata jääv summa kandub II poolaastasse.

Alameetme 1.8 Piirkondlik mesilashaiguste seire I poolaasta tegevuskava ei kattu mesilasperede kadude hindamisalase seireprogrammiga.

Planeeritud tegevused eesmärkide täitmiseks programmi 3. aasta I poolaasta perioodil 01.09.2012-28.02.2013:

1. Küsimustiku koostamine mesinikelt info kogumiseks mesilasperede talvitumisest, mesilate tervislikust olukorrast ja suremusest 2012/2013. Küsimustik hõlmaks kõiki registreeritud mesilaid 30.05.12 seisuga (1511 mesilat). Küsimustiku rakendamine leiab aset II poolaasta aprillis 2013.a.
2. Ameerika haudmemädaniku kollete kaardistamine 2012.a. kohta.
3. Analüüside ja ülevaadete tegemine ameerika haudmemädaniku uuringute kohta meest (ca 50 proovi), mille tulemustest koostatakse ja esitatakse ülevaade(ted) mesinike teabepäeval ja mesindusprogrammi veebilehel.
4. Mesilate registreerimisest ülevaate loomine (PRIA-s), mesilate kaardistamine MAPINFO põhjal, mille tulemustest koostatakse ja antakse ülevaade mesinike teabe- ja õppepäeval (suvisel vabariiklikul teabepäeval), infolehes Mesinik ning mesindusprogrammi veebilehel.
5. Koolitused ja teavitustöö mesilashaiguste alal kohalike mesinike ühenduste õppepäeval. Ettekanded mesilaste haigustest nende ennetamisest ja ravist ning ülevaade mesilashaiguste seirest. Lektoriloengud on 3.aasta I poolaastal kavas vähemalt 3-4 kohalike mesinike ühenduste õppepäeval (Karksi meefestivalil 08.09.2012, Mesinike vabariiklikul teabepäeval Jänedal 24.11.-25.11.2012, Raplas 27.01.2013).
6. Mesilashaiguste seire järelevalve korraldamisele kaasaaitamine kohalikul tasandil
  - a) kaasaaitamine seireproovide kogumisel, laboratooriumisse saatmisel (vastavalt meetme 1.8 juhi poolt antud juhistele).
  - b) Tõrjemeetmete rakendamisele kaasaaitamine ja veterinaar järelevalve poolt seatud tegevuse juhiste läbiviimise kontroll (nõustamine).
  - c) Mesinike nõustamine – andes konsultatsioone (telefonitsi, meilitsi), külastades mesilaid, osaledes õppepäeval.
  - d) Tagasiside tõrjemeetmetest, rakendub II poolaastal.

1.9. Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid

Selle alameetme raames toimub Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolek ja teaduskonverents 31.01 - 01.02.2013.a. Oslos (Norra), mille kulutusteks on arvestatud osalemistasu

kuni 5 inimesele, kes kasutavad saadud teadmisi ja informatsiooni eesti mesindusprogrammi huvides. Teise aasta I poolaasta jooksul korraldab projektijuht valiku kriteeriumite väljatöötamise, mille alusel toimub kuni 5 mesindusprogrammist toetatava osaleja saatmine eelnimetatud sündmusele.

Teistes riikides mesinduskongressidel ja konverentsidel osalemiseks ning teadmiste ja kogemuste saamiseks on 2.aasta I poolaastal arvestatud summa kasutamine otsustatakse jooksvalt lähtudes selles ajavahemikus mesindusalaste ürituste toimumisest ja sellekohase info laekumisest.

2. VARROATOOSI MONITOORING JA TÕRJEMEETODID

Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodite tööd juhib planeeritaval 3. aasta I poolaasta perioodil töövõtulepingu alusel töötav veterinaararst Aado Oherd. Meetme 2 juht konsulteerib mesinikke varroatoosi küsimuses.

Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid meetme 3.aasta I perioodi kulu moodustavad sisseostetud tööd ja teenused, meetmejuhi palk ning transpordi- ja lähetuskulud.

Eesmärk.

Varroatoositõrje meetme eesmärkideks on vähendada varroatoosi tõttu tekkivaid kahjusid, parandada ja suunata mesilaste aretustööl suurendamiseks mesilaste varroatoosi vastast vastupanu ning parandada mesinduse ja mee tootmise tasuvust ning suurendada mesilasperede arvukuse teel ka meetoodangut.

Planeeritud tegevused programmi 3.aasta I poolaasta osas 01.09.2012-28.02.2013

1. Koostada Varroatoosi meetme 2012/2013.a. detailne tegevuskava.
2. Varroatoosi meetme all jätkatakse 2012.a. sügisel varroatoosi diagnostikat võrkpõhjade abil. **Testmesilates:** Katsetatakse erinevaid mitmekordse järjestikuse tõrje tsüklilisi raviskeeme. Testitakse orgaaniliste hapete baasil ravimeetodite varroatoositõrje efektiivsust tootmismesilate tingimustes, kombineerides kaheetapilise tõrjeskeemi kohaselt sipelghapet (kasutades erinevaid Nassenheideri auruteid) ja oblikhapet.
3. Testmesilate töö tulemustest analüüsi koostamine ja ülevaate andmine mesinike teabe- ja õppepäevadel, infolehes Mesinik ning mesindusprogrammi veebilehel.
4. Mesinike nõustamine praktiliste varroatoosi tõrje võtete alal koolituste ja teabepäevade raames. Lektoriloengud on 3.aasta I poolaastal kavas: Tartus 03.10.2012, Saaremaal Kuressaares 20.10.2012, Raplamaal 28.10.2012, Mesinike vabariiklikul teabepäeval Jänedal 24.11.-25.11.2012.
5. 2012 aastal koostatud juhendmaterjali (Varroatoosi ravi looduslike võtetega) tutvustamine varroatoosi diagnoosimiseks ja tõrjeks.

3. MEE KVALITEEDI MÄÄRAMINE JA JUHTIMINE

3.1. Mee analüüsid.

Mee kvaliteedi määramise ja juhtimise meetme tööd koordineerib planeeritaval 3. aasta I poolaasta perioodil töövõtulepingu (alameede 3.2.) alusel spetsialist Anna Aunap. Vastavalt mesindusprogrammi tegevuskavale toimub 3. aasta I poolaastal meeanalüüside tegemine organoleptiliste, füüsikalis-keemiliste ja õietolmu näitajate osas.

Lepingu alusel tehakse meeproovide organoleptiliste ja füüsikalis-keemiliste näitajate analüüsid OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse laboratooriumis, kus kasutatakse akrediteeritud meetodikaid. Esimesel poolaastal tehakse 55 kogutud meeproovi organoleptiline analüüs, kus toimub meeproovide kirjeldamine ja tulemuse fikseerimine ning 55 proovi osas ka füüsikalis-keemiliste näitajate laboratoorne analüüs, kus määratakse niiskus, pH, el.juhtivus, DA, HMF, vabad.happed, invertaas.

Meeproovide õietolmuanalüüside osas tehakse I poolaastal 55 meeproovi hulgast 30 analüüsi OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskuse laboratooriumis. Kui mesi on nimetatud kindla liigi alusel, siis kontrollitakse selle paikapidavust.

3.2. Meeproovide kogumine, säilitamine, teavitamine, nõuanded

Mesindusprogrammi 3. aasta mee kvaliteedi meetme tööde juhtimist jätkab töövõtulepingu alusel Anna Aunap. Tema ülesandeks on ka meeproovide ostmine ja kogumine ning ettevalmistamine analüüsideks. Õppe- ja teabepäevadel mesinike teavitamine ja nõustamine meekvaliteedi, meeproovide kogumise ja säilitamise küsimustes.

4. MESILASPEREDE ARVUKUSE SUURENDAMISE ARENDUSTÖÖ

Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö meetme tööd juhib ja koordineerib mesindusprogrammi 3. aastal töövõtulepingu alusel FIE Aimar Lauge.

Toimivate puhaspaarumisaladena on 3.aastal käigus: Kesse laid – *buckfasti*, Abruca – *kraini* ning Piirissaare saar – *itaalia* mesilasemade paarumiseks.

Meetme igaaastane kulu on kavandatud 17 128,32 eurot, mille hulgas on peale emadekasvatuse inventari ja mesilasemade ostmise ka palgakulu teavitustööks ja õppe/teabematerjali koostamiseks.

3.aasta I poolaasta periood 01.09.2012-28.02.2013

Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö meetme tööd juhib ja koordineerib mesindusprogrammi 3. aastal töövõtulepingu alusel FIE Aimar Lauge.

Mesindusprogrammi 2010-2013 tõuaretustöö juhtideks erinevates tõumesilates on:

- 1) Kraini tõumesila - Priit Pihlik
- 2) Itaalia tõumesila - Jaanus Tull
- 3) Buckfasti tõumesila - Aimar Lauge

Mesindusprogrammi 3.a. I poolaasta perioodil on kavas:

- Mesilasemade koorumiseks vajalike inkubaatorite ostmise tõumesilatele.
- Kunstliku viljastamise aparadi, kombineeritud tsentrifuugi (näit. Vorteks) ning võimalusel vajalike lisaseadmete ostmise.

Vabatahtlikult on liitunud mesindusprogrammi 4.meetme tiimiga Peter Pihl, kes on läbinud ettevalmistuse mesilasemade kunstliku viljastamise alal, vastava spetsialisti käe all Soomes. Vajadus kunstliku viljastamise aparadi järele on siis, kui soovitakse kontrollitult edasi anda mingit kindlat omadust, st saada kindlate omadustega järglasi. Samuti on aparaat vajalik hilissuvel, kui ilmastiku tingimused ei luba looduses paaruda.

- Apidea paarumistarude ostmise ca 100tk.
- Mesilaste kogumise kastide ostmise ca 3tk.
- 2011 aasta suvel PR-4.meetme hindamismesilatele antud mesilasemade hindamise (läbi viidud suvel 2012.a.) tulemustel saadud andmete haldamine ja analüüsimine, mille tulemuseks on ära fikseerida aretustöö algus punkt. Programmi raames tõumesilatele ostetud tõumesilasemad (nn aretusloomad) on aluseks, mille baasil on võimalik hakata tõuparandustööd tegema ja suunama. Tulemuste kajastamine mesindusprogrammi veebilehel ja ajalehes Mesinik.

Tegevuskava koostas:

Aivar Raudmets

Eesti mesindusprogrammi projektijuht

10.08.2012.a.

muudetud 26.11.2012.a.